

Alles is onderhandelbaar

5 onderhandelingstactieken
om te krijgen wat je wil

Meg Myers Morgan PhD

Karakter Uitgevers B.V.

INHOUD

INLEIDING: Het eerste bod	11
WILLEN	
TACTIEK 1: Bedenk wat je écht wil	21
Jouw wensen zijn alleen van jou	26
Bepaal de wensen van anderen niet en laat de wensen van anderen jou niet bepalen	36
Je wensen afwijzen, en wanneer je wensen jou afwijzen	45
Je toekomstige wensen hoeven je oude wensen niet te rechtvaardigen	52
Je wensen hebben een tijdlijn, geen deadline	60
KIEZEN	
TACTIEK 2: Kies alles wat van toepassing is	75
Soms wordt de keuze voor je gemaakt	78
Bijna alles is een keuze	88
Deze relatie is een keuze	98
Er is niet zoiets als maar één keuze	107
Begrijp je keuzecyclus	112
Kiezen betekent vragen	126

BEPALEN

TACTIEK 3: Bepaal zelf de voorwaarden	143
Wees de baas over je narratief	147
Zoek je eigen stem	158
Wees de baas over je eigen gebiedje	168
Wees zelf je grootste fan	178
Wees de baas over de mislukking	187

GEVEN

TACTIEK 4: Ga nooit voor de volle	
100 procent ergens voor	203
Geef liever een beetje dan veel	206
Geef je critici niet te veel aandacht	214
Wees aardig voor jezelf	225
Denk bewust na over je vorming	232
Geef nooit meer dan je verschuldigd bent	242

KRIJGEN

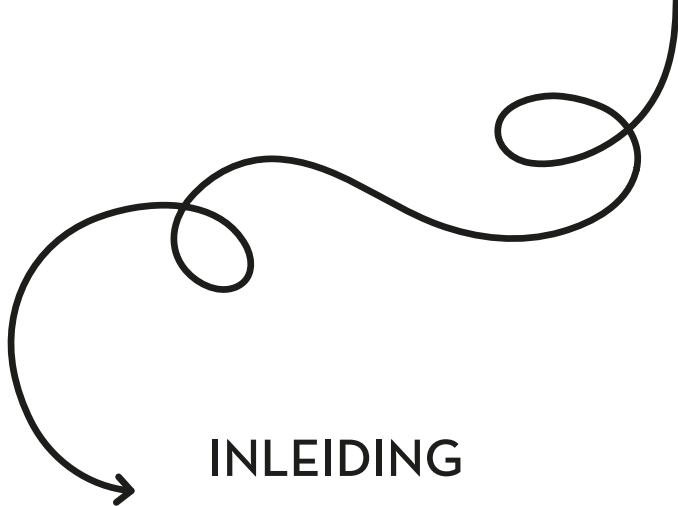
TACTIEK 5: Zit jezelf niet in de weg	253
Vergeet perfectie	256
Focus	268
Inventariseer wat je hebt	277
‘Ja’ krijgen kost tijd	288
Zorg dat je krijgt wat je wil	295

CONCLUSIE: Het laatste bod	303
-----------------------------------	------------

DANKWOORD	309
------------------	------------

LITERATUURLIJST	313
------------------------	------------

OVER DE AUTEUR	319
-----------------------	------------

INLEIDING

Het eerste bod

Mijn oudste dochter Lowery is zes jaar. Als je haar ziet, lijkt ze zo schattig, met haar lange witte lokken en haar engelachtige glimlach. Maar ze is een sluwe onderhandelaar, en ik heb veel van haar geleerd. Toen ze nog jonger was, gebruikte ze een bepaalde tactiek om mijn man en mij over te halen dat ze iets voor later mocht bewaren als ze het nog niet meteen mocht hebben. Ze vroeg bijvoorbeeld om een koekje. Het antwoord was meestal nee. Dan knikte ze beleefd, maar ze vroeg het vervolgens nog een keer maar dan op een andere manier: mocht ze een koekje op de tafel leggen? Toen we vroegen waarom ze dat wilde, vertelde ze dat ze misschien straks, na het avondeten, wel een koekje zou mogen, en als dat zo was, zou het koekje al klaarliggen. Deze tactiek werkte (en werkt) verrassend goed.

Onze keukentafel ligt de hele tijd vol met allerlei speel-

goedjes en lekkers waarover mijn kind op dat moment aan het onderhandelen is. Maar toch is de tafel vlak voor het slapengaan op magische wijze helemaal opgeruimd. Ze is een voorbeeld voor vrouwen overal ter wereld.

Als docent en hoofd van een masterprogramma aan een grote universiteit besteed ik veel tijd aan het adviseren en begeleiden van studenten. Of ik nu praat met potentiële studenten die overwegen om dit programma te gaan volgen of met huidige studenten die om advies vragen over welke vakken ze in het volgende semester moeten kiezen, het gesprek draait altijd uit op een diepere conversatie over welk pad hun leven volgt. Ik luister al jarenlang naar mensen die me over hun levensdoelen vertellen. Een masterstudie is vaak maar één aspect in het leven van een student. Ze hebben een privéleven, waarin soms ook nog een partner en kinderen voorkomen, en ze hebben een werkleven, vaak met grote verantwoordelijkheid. Voeg daar nog een studie aan toe en er komen allerlei angsten, zorgen en dromen om de hoek kijken. Ik ben toevallig aanwezig als dat gebeurt. Vaak gaat het om zaken die de studenten maar moeilijk kunnen erkennen en onder woorden brengen, dus ik doe mijn uiterste best om goed te luisteren en te adviseren. Dat is trouwens het belangrijkste onderdeel van mijn functie. Ik kom mensen tegen op het moment dat ze bezig zijn met hun ontwikkeling (of overwegen zich te ontwikkelen) omdat ze hun situatie willen verbeteren. Studenten zijn immers gewoon mensen die een goed leven voor zichzelf proberen op te bouwen, en hun problemen en ervaringen zijn een kleine afspiegeling van dingen waar veel ambitieuze mensen – of ze nu studeren of niet – mee worstelen.

Van de vele studenten die ik de afgelopen jaren advies heb

gegeven, kwamen de vrouwelijke studenten het vaakst bij mij langs. Dat kwam vast doordat vrouwen voor hun adviezen meestal bij andere vrouwen aankloppen, dacht ik vrij lang. Maar hoe langer ik dit werk doe, hoe meer ik beseft dat vrouwen hun kansen en eigenwaarde op een andere manier benaderen dan mannen. Dat wil zeggen: op breed algemeen gebied kun je zeggen dat vrouwen meer *onderhandelen*.

Ik beweer niet dat mannen nooit hoeven te worstelen, compromissen sluiten of onderhandelen. Dat moeten ze wel. Maar ik merk dat mannelijke studenten niet op dezelfde manier *met zichzelf onderhandelen* als mijn vrouwelijke studenten. Ik geef toe dat dit deels komt door maatschappelijke conditionering en door films met Adam Sandler. Maar mannen en vrouwen kijken heel anders tegen zichzelf, hun leven en hun doelstellingen aan. Dat verschil in denkbeelden merk ik vaak als ik een persoonlijk gesprek heb met iemand die overweegt om het masterprogramma te volgen dat ik leid. In een gemiddelde week spreek ik minstens drie mensen die belangstelling hebben voor het programma. Mannen komen meestal meteen ter zake: ze willen deze studie volgen, hun vriendenkring heeft beaamd dat het een goed idee is en ze hebben bedacht wat ze na hun studie willen doen met deze titel op zak. Het komt maar zelden voor dat mannen me vragen hoe ze de zware masterstudie moeten combineren met hun werk en hun privéleven. Weinig mannen, of eigenlijk niet één, vragen me naar de studiebelasting of de huidige studentenpopulatie, en er heeft nog nooit een potentiële mannelijke student gezegd dat hij best kinderen wilde, en dat die kindwens het moeilijk zou maken om terug te keren naar de collegebanken. Hun vragen gaan bijna uitsluitend over de technische

aspecten van het programma, aspecten buiten het besluit – kosten, rooster en tijdlijn.

Vrouwen daarentegen beginnen ons gesprek meestal met een hele waslijst van redenen waarom het op dit moment niet handig is om aan een masterprogramma te beginnen – ze willen straks kinderen, ze hebben het druk met hun baan, ze willen tijd overhouden voor familie en vrienden. Ze vinden het vooruitzicht van een masterstudie spannender dan hun mannelijke tegenhangers en zijn er ook sterker van overtuigd dat er te veel hindernissen in de weg staan – hindernissen die ze zichzelf opleggen, merk ik vaak. En deze hindernissen zijn zeer zelden een belemmering voor het bereiken van hun droom.

Deze algemene verschillen tussen mannen en vrouwen zijn wat ze zijn, maar dit patroon blijft me maar opvallen als ik met potentiële studenten praat en in mijn jarenlange ervaring met het begeleiden van huidige studenten. Het gevolg daarvan is dat ik voortdurend de gedachten van vrouwen aanhoor. Mijn vrouwelijke studenten delen hun zorgen met mij, niet alleen om roosters en opdrachten, maar om dingen als trouwen, moederschap, studie- en loopbaandoelen, en de strijd tegen hun gevoel van eigenwaarde. Ik heb zo'n beetje alles wel gehoord in mijn werkkamer, van 'Ik ben zwanger!' en 'Ze hebben me een baan aangeboden!' tot 'Ik denk erover bij mijn man weg te gaan' en, onheilspellend, 'Ik wil zelfmoord plegen.'

De vrouwen die ik begeleid, zitten namelijk midden in een onderhandeling. Geen salarisonderhandeling, hoewel we ze daar ook op voorbereiden. Nee, een onderhandeling over het *leven*, ze onderhandelen over het leven dat ze willen leiden. Vaak onderhandelen deze vrouwen met zichzelf,

en om een of andere reden trekken ze aan het kortste eind. Ik denk dat ik de aangewezen persoon ben om mijn studenten te helpen met onderhandelen, want ik ben de moeder van de expert. Zoals ik al vertelde, is mijn dochter een sluwe onderhandelaar en ze heeft me een paar sterke strategieën laten zien die ik met mijn vrouwelijke studenten deel terwijl ze onderhandelen over hun gewenste manier van leven.

Gezien mijn ervaring met het begeleiden van vrouwen die beter met zichzelf willen onderhandelen, werd mij gevraagd om een TEDx Talk te geven voor de universiteit waar ik werk. Het TEDx-team van de universiteit vroeg me om iets te vertellen over de problemen waarmee mijn studenten – vooral mijn vrouwelijke studenten – te maken hebben. In die lezing benoemde ik drie tactieken waarmee je kunt onderhandelen over het leven dat je wil leiden.

In dit boek ga ik dieper op die ideeën in, en ik heb ze ook uitgebreid. Ik bespreek vijf onderhandelingstactieken die ik van mijn wilskrachtige dochter heb geleerd en waarmee jij kunt onderhandelen voor je leven. Ik heb het niet specifiek over onderhandelen over een promotie of een beter bod op je huis (hoewel je beide eens moet proberen!). In plaats daarvan adviseer ik je om, zodra je een paar van je eigen wensen en dromen van tafel veegt, de voorwaarden te veranderen. Wat ik bedoel is dat je, wanneer je je eigenwaarde gaat onderwaarden, je inzet moet verhogen. Als je niet helemaal tevreden bent met het bod – dat iemand je heeft gegeven of dat je van jezelf hebt gekregen – breng dan een tegenbod uit. Maar om met succes te kunnen onderhandelen, moet je eerst weten waarover er eigenlijk allemaal te onderhandelen valt. Toen mijn zus haar eerste huis kocht, wilde ze dat het tuinmeubilair bij de verkoop inbegrepen

zou zijn. Ik had nog nooit een huis gekocht en was verbaasd over haar verzoek, want ik wist niet waarover je allemaal *kon* onderhandelen. Maar dat moet je beseffen wanneer je elk aspect van je leven bekijkt – van je loopbaan tot je relaties tot de manier waarop je over jezelf denkt: over alles valt te onderhandelen. Zelfs over de tuinmeubels.

Als je een duidelijk beeld hebt van wat je wil en denkt te kunnen krijgen, lukt het je. Mijn dochter denkt stellig dat alles onderhandelbaar is en daarom lukt het haar altijd om te krijgen wat ze wil. En dat gaat jou ook lukken. Om je daarbij een handje te helpen, heb ik vijf tactieken op een rijtje gezet. Die verduidelijken wat je wil, bezweren je angsten, helpen je over je eigen bezwaren heen te stappen en zorgen dat je het succes krijgt waar je altijd al naar hebt verlangd, zowel privé als in je werk. Het is zaak om je geduchtste tegenstander te verslaan: jezelf.

Vijf onderhandelingstactieken om te krijgen wat je wil

1. Bedenk wat je écht wil

Je zult nooit bereiken waar je in het leven naar verlangt als je niet goed weet wat dat is. De meeste mensen storten zich op de wensen van andere mensen, gaan de strijd aan met andere mensen en vergelijken zichzelf met andere mensen, en zo verliezen ze hun eigen wensen uit het oog. Laat je niet door anderen van de wijs brengen over jouw levensdoelen. Tenzij het om een kapsel gaat. Soms verlang je heftig naar andermans kapsel.

2. Kies alles wat van toepassing is

Je hebt waarschijnlijk te horen gekregen dat je keuzes moet maken. Dat is natuurlijk waar. Maar je hebt waarschijnlijk ook te horen gekregen dat een keuze maken betekent dat je andere mooie keuzes moet laten schieten. Dat is natuurlijk niet logisch, want hoe meer keuzes je in het leven maakt, hoe meer keuzes zich aandienen. Heb je wel eens een kop koffie besteld bij Starbucks? Dan weet je wat ik bedoel.

3. Bepaal zelf de voorwaarden

Wel eens uit eten gegaan met iemand die namens jou bestelde? Zelfs als hij of zij precies bestelt wat jij wilde, voelt het toch gek, of niet? We geven ons narratief vaker uit handen, niet alleen aan vreemde eetpartners; we doen dat in het hele leven – aan onze kinderen, ouders, vriendinnen, partner. We laten andere mensen onze voorwaarden bepalen, vaak op kleine manieren die ons niet eens opvallen. Je moet niet alleen zelf de voorwaarden bepalen, je moet die voorwaarden voortdurend kenbaar maken. En voor jou graag de kipschotel.

4. Ga nooit voor de volle 100 procent ergens voor

Ik zal nooit begrijpen waar het idee ‘alles geven’ vandaan komt. Volgens mij uit de mond van een verpleegkundige in een verloskamer. Maar over het algemeen hoef je maar zelden alles te geven. De overtuiging dat je overal en altijd maar alles moet geven, weerhoudt je ervan om nieuwe uitdagingen aan te gaan. Wie wil er nu aan een nieuwe loopbaan of studie beginnen als je net *House of Cards* zit te bingewatchen? Maar zodra je weet dat je op geen van die gebieden alles hoeft te geven, is alles mogelijk.

5. Zit jezelf niet in de weg

Het zijn geen personen, schema's, verplichtingen en obstakels die ons in de weg staan, maar *wij* staan ons in de weg. Meestal bedenken we dingen en problemen die nooit zullen gebeuren. En zelfs als ze wel gebeuren, word je niet beloond omdat je alle erge dingen al had zien aankomen, en heb je geen zekerheid dat de goede dingen ook echt zullen gebeuren. Als het erop aankomt dat je krijgt wat je wil, zul je merken dat jij het grootste struikelblok bent. Ga dus even opzij.